

תורה שיככתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת בהר | אייר תשפ"ד | גיליון כ'

שבת של תורה לשולחן השבת פנינה שבועית

לחגיג את העני

בפרשת השבוע אנו לומדים על מצות שמיטה כמו שנאמר (ויקרא כה, ד-ה) וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן יִהְיֶה לְאַרְץ שְׁבַת לַה' שָׁדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמֶךָ לֹא תִזְמַר.

מפרשי התורה כתבו כמה טעמים למצות שמיטה. אחד הטעמים הנפלאים והמאלפים למצוה זו, כותב הגאון רבי אברהם סבע זצ"ל - מחכמי ספרד בתקופת הגירוש, לפני כשש מאות שנה - בספרו צרור המור, ואלו הם דבריו:

הנה העני יושב בביתו מיצר ודואג, חייו תלויים לו מנגד והוא טרוד בשאלה מה יאכל היום ומניין יביא לחם לפי הטף למחר. לעומת זאת, העשיר יושב בטרקלין ביתו, טובל בשפע של ממון, פרנסתו מצויה בשפע מהיבול שבשדותיו, ואין הוא יודע מחסור מהו. במצב כזה לא יתכן שהעשיר יגמול חסד כראוי עם העניים כי אין הוא מסוגל להבין את צערם ולחוש את כאבם, כפתגם העולם 'הַשְּׂבַע אֵינוֹ מֵבִין אֶת הָרֵעֵב'.

לפיכך אמרה תורה לעשיר בעל השדות ששנה אחת ישבית את כל שדותיו, שפעם אחת ירגיש את טעמו של העניות, שייכנס לנעליים של העני ויבין קצת את המתח העובר על העני כשאין לו תשובה לשאלת 'מה נאכל', כך ילמד העשיר בשאר השנים לרחם יותר על העניים ולהעניק להם צדקה ביד רחבה!

כמה נפלא, כמה מחייל! להבין את השני!

חיים של תורה מעלת חשיבות לימוד חומש רש"י

תרי"ג תעניות

"שמעתי מפה קדוש, רב מופלג שקבל מרבו, שרש"י התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירושו על התורה. והיה אומר רבנו-תם נכדו: מה שפירש אדוני זקני על הש"ס - אף אני יכול לעשות כזאת, אבל פירוש המקרא שכתב רש"י זקני - אין בכוחי לעשות".

(הרב החיד"א, שם הגדולים, מערכת ש')

שערי תורה מבט מסכם ומביא לפרשת השבוע

מה בפרשה:

פרשת בהר עוסקת דיני שמיטה ויובל, ובאיסור אונאה בממון ודברים. כן מבוארים דינים הנוגעים לגאולת שדה או בית שנמכרו, ודיני יהודי שנמכר כעבד.

שמיטה ויובל • אונאה בממון ודברים • ריבית • גאולת נכסים • דיני עבד עברי

אם לא מימש זכות זו, נשאר הבית לעולם ביד הלוקח.

ואילו המוכר בעיר שאין לה חומה, יכול תמיד לגאול את הבית ללא שום הגבלות, ואם לא גאל, הבית חוזר אליו ביובל. כך הוא גם הדין של שדה הנמכר בערי הלויים.

ה. והחזקת בו

מצוה לתמוך ולהחזיק בידי יהודי שנקלע לקשיים כספיים, בטרם יתמוטט לגמרי.

ו. ריבית

בפרשה נלמד על איסור הלואות ממון בריבית.

ז. דיני עבד עברי

יש לשמור על כבודו של עבד עברי, לא לעבוד בו עבודה בזויה או עבודה שלא לצורך.

ח. עבד בבית נוי

יהודי שנמכר כעבד לגוי, יש להשתדל לגאול אותו משם, ועל העבד להישמר שלא ללמוד מדרכי הגוי ולא לעבוד עבודה זרה.

מבט על פרשת בחוקותי הבעל"ט:

נושאי הפרשה: ברכות וקללות • דיני ערכין • דיני תמורה • פדיון הקדש • דיני חרמין • מעשר שני ומעשר בהמה

מה בפרשה: ברכות על שמירת התורה וקללות על עזיבתה | דיני ערכין | דיני תמורה | פדיון הקדש כשמקדיש ביתו, או שדהו | המקדיש בכור או בהמה טמאה | דיני חרמין | פדיון מעשר שני | דיני מעשר בהמה

א. שמיטה ויובל

ב. אונאה בממון ודברים

ג. גאולת שדה אחוזה

ד. בתי ערי חומה ובתי הצרים

ה. והחזקת בו

ו. ריבית

ז. דיני עבד עברי

ח. עבד יהודי בבית גוי

א. שמיטה ויובל

בשנת השמיטה והיובל חובה להפקיר את הקרקעות ואסור לעבוד את האדמה. כן אסור לאכול את הפירות לאחר זמן הביעור. בנוסף, ביובל יש להחזיר לבעלים בית ושדה שנמכרו, וגם העבדים יוצאים לחירות.

התורה מבטיחה ברכה לשומרי השביעית שהיבול של השנה השישית יספיק לשלש שנים.

ב. אונאה בממון ודברים

בעת מכירת קרקע, צריכים המוכר והלוקח להיזהר מאיסור הונאה בשווי המכירה. כן נלמד על האיסור להקניט את חברו בדיבורים.

ג. גאולת שדה אחוזה

לאחר שעברו שנתיים ממכירת 'שדה אחוזה', יכול המוכר או אחד מקרובי משפחתו, לגאול בממון את השדה מהלוקח.

ד. בתי ערי חומה ובתי הצרים

המוכר בית בעיר המוקפת חומה, יכול לגאול את הבית רק בתוך השנה הראשונה למכירה.

הדרן עלך ויקרא!

היכינו למבחני הסיכום - לעידוד השינון והחזרה על כל ספר ויקרא החל מהשבוע הבא בעז"ה:

4 מסלולים

מבחני ויחידודי סיכום וידיעה על סדר ויקרא

מדור 'חידודי תורה' 2 חידות בפרשיות חידודים מקיפים לסיכום סדר ויקרא

מדור 'יוסיף דעת' 2 פולמוסים ואוצרות ידע אודות סוגיות תורניות לסיכום סדר ויקרא

מבחן 'בקיאות בתורה' 10 שאלות מקיפות וכוללות בדגש על בקיאות בכל חומש ויקרא

מבחן 'ידיעת התורה' 45 שאלות סיכום וידיעה על כל חומש ויקרא 5 שאלות מתוכן - זכות

חדש! לקראת זמן מתן תורתנו הק'

מבחן סיכום כולל על כל שלושת חומשי התורה שלמדנו עד כה: בראשית, שמואל, ויקרא

בדרך התורה

הפרשה ולקחה מאוצרם של גדולי הדורות

לחטבל ולספוג:

וַיִּרְאֵת מַאֲלֵקֶיךָ (ויקרא כה, יז)

אל ביתו של הגאון הצדיק רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל - מלפנים רבה של מקנס במרוקו, ומשעלה לארץ הקודש קבע את משכנו בבני ברק - נכנס אחד מבניו, והנה הוא רואה מחזה פלא. אביו, רבי רפאל ברוך, יושב ולומד לעצמו בהתמדה, שקוע בגמרא ואינו מוציא את עיניו ממנה, ומולו יושב מרן שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל. יושב ומביט על פני קדשו של רבי רפאל ברוך, ואינו גורע עינו ממנו אף לא לרגע. כך במשך שעה ארוכה ישב רבי חיים זצ"ל בלי לפצות פה, רק יושב ומביט.

לאחר שעה ממושכת קם רבי חיים ויצא מהבית ללא אומר וללא דברים.

יצא אחריו בנו של רבי רפאל ברוך ותהה: "אם לא באתם לדבר עם אבא, לשם מה באתם?"

השיב רבי חיים תשובה מפליאה: "אבי [מרן] הסטייפלער זי"ע אמר לי שהרב טולידאנו הוא צדיק וירא שמים, ומאחר וידוע שהסתכלות על אדם ירא שמים משפיעה יראת שמים על המסתכל, באתי לביתו כמטרה אחת - להסתכל בפניו ולספוג לתוכי יראת שמים!".

גם כאן מנבדים עשירים?!

וְכִי יָמוּךְ אֶחָיֶךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחָזֶקְתָּ בוֹ (ויקרא כה, לה)
ישב האדמו"ר הרה"ק מטאהש זי"ע בביתו שבעיירה טאהש בקנדה, וקיבל קהל רב שבאו לשחר פניו, מי לעצה וברכה, ומי לקבל מתת-יד של צדקה, בידיעה שהרבי מעניק סכומי עתק לנצרכים.

לפתע נשא הרבי את עיניו לעבר הדלת, וראה כי הבא בתור להיכנס אליו הוא אברך תלמיד חכם ועני. שיער הרבי שבוודאי בא הלה לבקש נדבה, אבל באותה שעה כבר חילק הרבי את כל הכסף לצדקה ולא היה אצלו עוד כסף לחלק, ולא ידע מאין יקח כסף לתת לאברך עני זה. המשך הרבי והביט על התור והנה ראה שבהמשכו עומד יהודי עשיר שגם הוא מחכה להיכנס, הורה הרבי לגבאי שיכניס תחילה את העשיר ורק אחר כך את האברך העני.

"שמיור"

פירות שמיטה מותרים באכילה לבעלי הפרדס רק בתנאי שהם הפקירו את הפרדס כדת וכהלכה, אולם פירות שביעית שבעליהם לא הפקירם בשדה אלא שמרו את הפירות לעצמם, פירות אלו אסורים מדין "שְׂמוּר". נחלקו הראשונים אם פירות אלו אסורים לחלוטין באכילה, או שמא אין הפירות אסורים באכילה, אלא שאין לקוטפם בדרך הבעלים, אלא כעני הקוטף מן ההפקר.

"ספיחין"

פירות הארץ שגדלו בשביעית מאליהם, שלא על ידי חרישה וזריעה, אלא על ידי זרעים שנשרו בשעת הקציר בשנה שעברה, נקראים בשם 'ספיחין' (מלשון נספה, שנטפלו ונספחו מהיבול של שנה שעברה). מן התורה גידולים אלו מותרים באכילה, אלא שהבעלים מוזהרים שלא לקצור כל הפירות לעצמם. חכמים אסרו לאכול ספיחין, משום עוברי עבירה שזרעו בסתר את שדותיהם בשמיטה ואמרו שהספיחין צמחו מאליהם. אולם בגידולים שאין חשש שאדם יזרע בשביעית, כגון פירות האילן, אין איסור ספיחין..

"ביעור פירות שביעית"

מהפסוק בפרשת השבוע (ויקרא כה, ז): "ולבהמתך ולחיה אשר בארץך, תהיה כל תבואתה לאכול", דרוש חז"ל: כל זמן שחיה אוכלת בשדה - בהמה אוכלת בבית; כלה לחיה שבשדה - כלה לבהמתך שבבית. כלומר, שיש מצוה לבער מהבית פירות שביעית, בזמן שפירות אלו כלו מן השדה. כל סוג פרי בזמן שמינו אינו מצוי עוד בשדות, חייבים לבער כל הנמצא מאותו הסוג בבית. נחלקו הראשונים אם הכוונה לבער ולאבד את הפירות, או רק להפקירם.

"גאולת שדה אחוזה" - שדה אחוזה פירושו שדה שאדם לא קנה מאיש אחר, אלא ירש את אחוזת השדה מאבותיו, ואבותיו מאבותיהם עד לדור הראשון שנכנסו לארץ ישראל. המוכר שדה כזה, שמורה לו הזכות כעבור שנתיים מהמכירה לחזור בו מהמכירה ולגאול את השדה מיד הלוקה. ובכל מקרה - בשנת היובל חזור השדה אליו.

"בתי ערי חומה ובתי החצירים"

'בתי ערי חומה' - הם בתי מגורים הנמצאים בערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, ואילו 'בתי החצירים' - הם בתי מגורים הנמצאים בערים הפתוחות כחצר ואינן מוקפות חומה. התורה קבעה דינים מיוחדים בנוגע למוכר בית בערי חומה, כיצד ועד מתי יכול לגאול את הבית מהלוקה, ודינים אחרים ושונים במוכר בית בערי החצירים.

"נר תושב"

בשונה מגר צדק, שפירושו גוי שהפך לגמרי ליהודי - בטבילה וברית מילה ובקבלת עול כל המצוות - כיהודי לכל דבר, הרי 'גר תושב' הוא גוי שקיבל עליו לקיים ולשמור אך ורק את שבע מצוות מחמת ציווי התורה בפני שלושה חברים. ונקרא שמו גר תושב, לפי שמותר לנו להושיבו בינינו בארץ ישראל.

כך היה בטוח שהעשיר ישאיר אצלו סכום נכבד, אותו יוכל להעביר אחר כך לידי האברך העני.

כך אכן היה, אותו עשיר העניק לרבי מעטפה תפוחה בסכום נכבד, ואחר שהלה עזב את החדר נקרא האברך העני לקודש פנימה. האברך שחכמתו לא עמדה לו באותה שעה, רטן במר לבו ואמר לרבי: 'חשבתי שכאן דבוקים במידת האמת, כעת אני רואה שגם כאן מקרבים את העשירים תחילה... וכי בגלל שלאיש ההוא יש כסף ואני אברך עני, הוא צריך להיכנס לפני?...'

ניסה הגבאי להשתיק את האברך על חוצפתו, אך הרבי סימן לו להבליג. אחר שהרבי העניק לאברך סכום נכבד והוא עזב את החדר. אמר הרבי לגבאי: 'כך כולנו נראים! לפעמים בורא עולם מקדים משהו לפנינו להנאתנו ולטובתנו, ויש לנו עוד טענות...'

זה לא יעבור בשתיקה!

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֵת עַמִּיתוֹ (ויקרא, כה, יז) כאן הזהיר על אונאת דברים שלא יקניט איש את חברו (רש"י)

שני יהודים מתושבי ירושלים באו לדין תורה אצל רב העיר הגה"ק רבי שמואל סלנט זצ"ל. לאחר ששמע את טענות הצדדים, הכריע את הדין כדת וכהלכה, זיכה את הזכאי וחייב את החייב.

האיש שיצא חייב בדין תורה חרה אפו והחציף פניו לומר לרבי שמואל: 'דע לך שלא אעבור על כך בשתיקה!'. חייך הרב ושאל אותו: 'מה תעשה לי?' השיב הלה בחמת זעם: 'אבוא לבית הרב באמצע הלילה ואשבור את כל החלונות!'

העמיד רבי שמואל פנים רציניות וענה לו בתקיפות: 'זכי מה אתה חושב? שאני אשב בחיבוק ידיים מול מעשה שכזה? אתה באמת חושב שאראה את החלונות שלי שבורים ולא אעשה מאומה?!'

נבהל הלה מתגובתו הנחרצת של רבי שמואל, והתנצל תוך הבטחה שלא יעשה מאומה. לאחר מכן שאל את רבי שמואל: מה התכוון הרב לעשות אם הייתי שובר את החלונות? ענה לו רבי שמואל: מה השאלה? הייתי ממחר לקרוא לזוג שיתקן את החלונות!...

חכמת התורה

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

וְכִי תֵאמְרוּ מַה נֹּאכַל (כ, ט)

אחד מעניי ירושלים הגיע אל הגאון רבי מאיר אורבך זצ"ל, בעל אמרי בינה, ואמר: 'רבי, יש לי להקשות קושיא גדולה'. כשקיבל רשות לשאול, פתח האיש: הקושיא שלי היא - 'זכי תאמרו מה נאכל?... רבי מאיר נהנה מהברכה והעניק לו סכום נכבד. כעבור שבוע הופיע האיש שוב ואמר: 'רבי, שאלה חמורה בפי - וכי תאמרו מה נאכל?...'. ענה לו רבי מאיר: הרי כבר תירצתי לך את הקושיא לפני שבוע, השיב העני: 'עיינתי שוב בתירוצו של הרב, לעסתי אותו היטב ואני מוכרח לומר כי לצערי הרב הקושיא עדיין במקומה עומדת!...'

אֵל תִּקַּח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית (כ, ל)

כשנפטר בעיר פוזן איש בליעל ומלווה בריבית, תבעה החברה-קדישא מיורשיו סכום מפולפל עבור חלקת הקבר. התלוננו היושבים על כך באוזני רב העיר, הגאון רבי עקיבא אייגר זי"ע, אך הוא תמך דווקא בעמדת אנשי החברה-קדישא. ונימוקו עמו: אצל שאר האנשים הקבורה היא עניין ארעי עד לתחיית המתים, אבל אביכם שהיה מלווה בריבית הרי לא יקום לתחיית המתים (שמו"ר לא, טו), נמצא שמוכרים לו אחוזת קרקע לצמיחתו, ובדין הוא שתשלמו על כך סכום גדול יותר...

או קנה מיד עמיתך (כ, יט) שאם באת לקנות קנה מישראל חברך (רש"י)

רבה של ורשה, הגאון רבי צבי יחזקאל מיכלזון זצ"ל, בעל שו"ת תירוש ויצהר, הבחין פעם באחד מתושבי עירו, ושמו ר' אברהם, הנכנס לקנות סחורות דווקא בחנויות של הגוים ונמנע מלקנות אצל אחי היהודים. ניגש אליו רב העיר ואמר לו: שלום עליכם ר' פסח! תמה הלה ושאל: רבינו, הלא שמי אברהם ולמה אתם קוראים לי בשם 'ר' פסח? השיב הרב: ראיתי שאתם מקיימים בעצמכם את הפסוק 'אשר פסח על בתי בני ישראל...'

סיבות ההתנגדות להיתר מכירה בשמיטה

בפרשת השבוע אנו לומדים על המצווה להשיב את הארץ בשנת השמיטה. בשורות הבאות נגולל בקצרה את עיקרי הנידון בענין 'היתר מכירה' בשנת השמיטה, אשר התחדש והתעורר בדורות האחרונים.

שמיטה שנת תרמ"ח

לקראת שנת השמיטה תרמ"ט, עלתה לראשונה ההצעה של היתר מכירה בשנת השמיטה, מאחר וכמעט כל פרנסת היישוב בארץ ישראל היתה מחקלאות, ועלה חשש שהשבתת הארץ תביא לרעב של ממש.

כהוראת שעה בלבד, ומחשש פיקוח נפש, היו כמה מגדולי רבני אירופה בעת ההוא שסמכו ידיהם על ההיתר מכירה, ביניהם: הגאון רבי יצחק אלחנן מקובנא זצ"ל; הגאון רבי יהושע מקוטנא זצ"ל בעל ישועת מלכו, ועוד. וכן כמה מרבני הספרדים בארץ ישראל, הראשל"צ הגאון רבי רפאל מאיר פאניול, והראשל"צ הגאון רבי יעקב שאול אלישר זצ"ל.

רבני ירושלים אוסרים

לעומתם, בצד האוסרים היו רוב רבני ירושלים, מהרי"ל דיסקין זצ"ל, ורבי שמואל מסלנט זצ"ל, אליהם הצטרפו גדולי רבני רוסיה ופולין, כמו הנצי"ב מוואלוז'ין זצ"ל, והגרי"ד סולובייצ'יק מבריסק זצ"ל.

שמיטה תרנ"ו

בשמיטה הבאה, שנת תרנ"ו, היו כמה מרבני ירושלים שהצטרפו להיתר, כהוראת שעה ובתוספת כמה הגבלות, וזאת מאחר וראו שהחלקאים לא עמדו

בנסיון ועיבדו את שדותיהם בשמיטה הקודמת. וראה בספר שמיטה כהלכתה (עמוד צ"ג) כמה שמועות ועדויות וסתירות האם ואיזה מרבני ירושלים אכן התיירו בשנת תרנ"ו.

נעשה להם היתר בהיתר...

גם בשלש השמיטות הבאות עד שנת תרצ"א, התפשט ההיתר מכירה בכל ארץ ישראל, כהוראת שעה משום פיקוח נפש. אך בימינו נתעמט מאוד הצורך ומתוך כך השימוש בהיתר מכירה, ורוב ככל היראים כבר אינם מסתמכים על ההיתר מכירה' שהרבנות עדיין מחודשת כהוראת שעה בכל שמיטה.

טענות המתירים

המתירים בשנים ההם את היתר המכירה כהוראת שעה, טענו את הטענות דלהלן: א. דעת הרבה פוסקים ששמיטה בימינו היא רק מדרבנן, ואין הבטחת 'ציונית' את ברכתי, ואי אפשר להכריח את מי שאינו בעל בטחון. ועוד, שמצינו בש"ס (סנהדרין כ"ו) כששביעית מדרבנן התיירו לזרוע במקום פסידא. ב. אם לא יעשו היתר מכירה יעבדו ה'חלוצים' של אותם ימים] במזיד בשדות וכשילו את הקהל בפירות שביעית.

כמה תנאים והגבלות

גם אותם שסמכו על היתר המכירה כהוראת שעה, הגבילו זאת בכמה תנאים והגבלות, ונפרט חלק מהם:

[א.] המכירה תהיה רק לזמן קצוב, כדי שלא יעברו על איסור 'לא תחנם' האוסר

על ידי עצמו בלי שליח, יש לו על מי לסמוך, אך בספר קהילות יעקב החדשים (שביעית סימן כ"ה) כתב מרן הסטייפלער זצ"ל שהחזון איש חזר בו מהיתר זה]

[ד.] המכירה לא נעשית בטאבו, ואין תוקף חוקי למכירה זו.

[ה.] חסר בגמירות דעת בלב המוכר, כי בלבו יודע שאין זה קניין באמת.

הבטחה לפרנסה

[ז.] בשמירת השמיטה יש הבטחה לפרנסה 'ציונית' את ברכתי, ושוב אין טענה של חשש איבוד הפרנסה.

אין לנו השנה מה זה איסור דרבנן

כשטען רב אחד באוונזי החזון איש ז"ע לצדד לסמוך על ההיתר מכירה היות ושביעית בזמן הזה היא רק מדרבנן, ענה החזון איש: האם יש לנו השגה מה זה איסור דרבנן?! כמעט כל האיסורים שיש לנו היום הם איסורים דרבנן!

חילוק בין היתר מכירה למכירת חמץ

משזמו של הרה"ק בעל אמרי אמת מגור ז"ע מובא הסבר נפלא מדוע בחמץ סומכים על מכירה ובשמיטה אין סומכים, כי בחמץ רצון התורה הוא שלא יהיה חמץ ברשותו של יהודי, ולכן כשמוכרים לגוי מקיימים את רצון ה' להוציא החמץ מרשות היהודי, אולם בשביעית הרי רצון התורה מתקיים במלואו רק כאשר האדמות שייכות לישראל ובכל זאת הם שובתים בשביעית, וזה אי אפשר לקיים על ידי מכירה.

מכירת קרקע לגוי. [ב.] מכירת האילנות תהיה עם שטח קרקע בשיעור נייקה. [ג.] מלאכות בקרקע שהן מן התורה ייעשו רק ע"י גוי. [ה.] למכירה תהיה תוקף משפטי וחוקי מלא. [ו.] בכל שדה ישאירו חלקת אדמה קטנה שישמיטו אותה כפשוטה, שלא תשתכח תורת השמיטה.

מלחמת קודש של החזון איש

בשנת השמיטה שנת תרצ"ז, קם רבינו החזון איש ז"ע כארי וכלביא יתנשא ללחום מלחמת אש קודש נגד היתר זה, הוא פרסם את ספרו על שביעית בו הוא סותר את כל טעמי המתירים. ומאו חל שינוי לטובה כאשר משמיטה לשמיטה, עד לימינו, מתרבים החקלאים גיבורי כח שאין סומכים עצמם על היתר מכירה ומשביטים את הארץ כפשוטו.

טענות האוסרים

לעומת המתירים, טענו גדולי הדור האוסרים, כמה טענות להפריך את כל ההיתרים, ואלו הם:

[א.] יש שיטות שגם קרקע של גוי אין נפקע מאיסור שביעית ולא הועילו מאימה במכירה.

[ב.] איסור לא תחנם, האוסר למכור קרקע לגוי בארץ ישראל.

[ג.] אחרי שעושים את המכירה על ידי שליח, דהיינו על ידי הרבנות הראשית, ואחרי שיש בזה עבירה של לא תחנם, ואין שליח לדבר עבירה, נמצא שאין כאן שליחות, וכל המכירה לא חלה כלל.

(ולפי זה כתב החזון איש בספרו בהלכות שביעית (סימן י') שהמיקל במכירה

איצר התורה יהלום מתוך הפרשה

על רווחי ריבית, ובסוף מפסידים גם את הקרן. אומרת התורה 'את כספך לא תתן לו' - אל תפסיד את הקרן, 'בנשך' - בשביל הבטחות ריבית.

(אמרי חיים)

וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדוֹ
(כה, כו)

אדם שיש לו קרובי משפחה עשירים, עלול לבוא לידי עצלות ולסמוך עליהם, יוצא קרח מכאן ומכאן, אבל אם לא יהיה לו גואל, יתאמץ בעצמו, ואז - והשיגה ידו.

(פרדס יוסף)

אֵת שְׂבַתְתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדְּשֵׁי תִּירְאוּ
(כו, כז)

אם ישמרו ישראל את 'שבתותי', שתי שבתות, מיד הם נגאלים, ואז אז - ומקדשי תיראו, יזכו לעלות ולראות במקדש.

(דמשק אליעזר, קאמרנא)

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ (כה, ז)

זהו החיוב מעיקר הדין, שלא לרמות את חברו. והמחמיר לפנים משורת הדין, מקפיד גם שלא לרמות את עצמו...

(רבי בונים מפרשיסחא ז"ע)

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וַיִּרְאֶת מְאֹלָקֶיךָ (כה, יז)

אל תרמה את חברך שיחשוב עליך שאתה ירא שמים ובמדדגת 'יראת מאלוקיך', בעוד שאינך כך.

(תפארת שלמה)

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וַיִּרְאֶת מְאֹלָקֶיךָ (כה, יז)

הנוהר במצוות שבין אדם לחברו שלא להונות את עמיתו, זוכה לקיים מצוות שבין אדם למקום - 'יראת מאלוקיך'.

(שער בת רבים)

אֵת כֶּסֶףךָ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנִשְׁךָ (כה, לז)

יש המשקיעים כספם תמורת הבטחות

תורה והלכה נושאים הלכתיים מתוך הפרשה

האם יש איסור 'לא תרדה בפרך' בנבאי בית הכנסת?

רצונו עובר באיסור לא תרדה בו בפרך, וכותב הרב רחלוון שרבינו-יונה מתכוון רק ממידת חסידות ולא מעיקר הדין.

איסור דאורייתא

לעומת זאת, הגאון רבי בנימין יהושע זילבר זצ"ל ענה לו במכתב (נדפס בספר ארחות חיים להרא"ש, מהדורת תשי"ז, בסופו, מדור עיונים), שבדודאי יש גם בימינו אצל כל אדם איסור דאורייתא של 'לא תרדה בו בפרך', ודברי רבינו יונה הם מדינא ולא ממידת חסידות.

ראוי להזהר היום

ואילו בנו, הגאון רבי יחיאל אברהם זילבר זצ"ל, בספרו בירור הלכה (או"ח ח"ב סימן קנו) מאריך בענייני זה, ומביא מה שכתב בספר החינוך (מצוה שמ"ו) לגבי איסור לא תרדה בו בפרך: 'ואע"פ שאינה נוהגת בזמן הזה, לפי שאין קנין עבד עברי נוהג, מ"מ ראוי לו לאדם להזהר בענין זה המצוה גם היום, בהיות עניים בני ביתו ולהזהר בה הרבה'.

בפרשת השבוע אנו לומדים את מצוות (ויקרא כה, מג) לא תרדה בו בפרך. והנה בהרבה בתי כנסיות ובתי מדרשות נהוג לתלות מודעת בקשה מהלומדים להחזיר את הספרים למקומם בארון הספרים, בצירוף אזהרה שמי שאינו עושה כך עובר על איסור לאו מן התורה 'לא תרדה בו בפרך', כשהוא גורם לגבאי בית הכנסת לעבוד קשה ולאסוף את ספרי הלומדים.

הנבאי אינו עבד עברי

בשנת תשי"ז כשפרסמו המעוררים מודעה כזו, יצא הגאון רבי בן ציון רחלוון זצ"ל, מרבני חיפה, ומתלמידי החפץ-חיים, נגד פרסום מודעה זו, וטען שהלאו של 'לא תרדה בו בפרך' נאמר רק בעבד עברי, כפי שדרשו בספרא 'בו - ולא בן חורין' (והובא במגן אברהם סימן קסט, א), ובימינו אין דין עבדי עברי.

בדבריו הוא מתייחס לדברי רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג אות ס) הכותב שכל אדם המכריח את חבריו לעשות לו מלאכה נגד

הזכירו לפניו, הנשמינו לפניו תורה

זכה לו

רשימת הזוכים בהגרלות מבצע 'יומי דניסו' על ברכי זכה למתנות אפיקומן לבחירה ברשת 'אור החיים' | טרה'ני מלכות והסבר' | סניפי 'עוה ואוהו'

בין אלפי הנבחרים משך כל החדש, מר"ח ניסן עד ר"ח אייר בציפייה - עליו בנורא:

זוכים ע"ס 500 ₪

הרב שלמה זלמן אונא - בני ברק
הרב נחמן חנון - בית שמש, כולל אש

זוכים ע"ס 150 ₪

הרב רפי עמר - נתיבות
הבה"ח אברהם עטיה - ירושלים, תפארת הלוי
הבה"ח אביעד בשארי - אלעד, קרית מלך
הרב שמעון גולדברג - בית שמש, תפארת הנוח
הבה"ח אהרן ברלינסקי - צפת, נתיבות התלמוד - ביאלא
הרב פנחס מנחם פשיגורסקי - אשדוד, כולל אברכים הכלנית
הרב שלמה בוימגרטן - אשדוד
יניק וחכים משה שווארץ - בני ברק, צאנז
הרב בצלאל אייזנבך - בית שמש, אור המאיר
הרב חיים שטיינמן - בית שמש, עטרת שלמה
הרב מאיר בוסקילה - בני ברק, אהל יצחק
יניק וחכים נתן לוי - רכסים, תשבר הרב
הרב ישעי' בלאס - מודיעין עילית, עטרת שלמה
הרב ישראל פאנט - בני ברק, תורת שמעון
הבה"ח יוסף גולדמן - ירושלים, זוועיל
יניק וחכים איציק שמני - אלעד, סלונים
הרב חיים פילינג - נתיבות, שפת יעקב
הרב יהונתן מצגר - ירושלים, ישיבת מיר
הבה"ח דוד ולנשטיין - מודיעין עילית
הבה"ח חיים יהושע גולדשטיין - ביתר עילית, מדרש יחיאל
הרב ישעיה גולדברג - ערד

יניק וחכים שרגא פוגל - בני ברק, זכרון מאיר
הרב משה עמנואל - ירושלים, ישיבת מיר
הבה"ח גבריאל חיים צבי קרישסקי - ירושלים, דושינסקי
הבה"ח פנחס מנחם אולמן - ערד, גור
הבה"ח אפרים פישל הלוי סגל - ירושלים, ישיבת דעת שלמה
הבה"ח משה גורטלר - אלעד, חברון
הרב יהודה קסטיקה - מודיעין עילית, היכל הרשבי
הבה"ח מרדכי פוגל - בני ברק, תורה בתפארתה
הרב נתן יוסף פלברבוים - מודיעין עילית, ברסלב
הרב אברהם רוזנבלט - ירושלים, חסדי דוד
יניק וחכים יוסף שלום רימר - ירושלים, דברי מרדכי
הרב בנימין מוגני - עמנואל, אור גבריאל
יניק וחכים שמאל שרייבר - ירושלים
הבה"ח משה מנס - ביתר עילית, קול תורה
הרב שלמה למברגר - ביתר עילית, נור הוראה
הרב דניאל ברוזילי - חיפה, מגדל עז
יניק וחכים יוסף שלום נובק - בית שמש, נפש החיים
הרב אפרים רוזנבוים - ביתר עילית, קרלין סטולין
הרב נחמן רנגיני - זכרון יעקב, שיר חדש

בין אלפי הלומדים והנבחרים בכל ימי רחג + מבחן נמרא - עליו בנורא:

זוכים ע"ס 300 ₪

הרב נתנאל בר ציון - מעלות-תרשיחא, טללי ברכה
הרב יעקב שולמן - בני ברק, מורשה ודעת

זוכים ע"ס 100 ₪

הרב אברהם ישעיהו סרמנוטה - ביתר עילית, בית מאיר
הבה"ח יעקב וקסטוק - ירושלים, חידושי הרים בני ברק
הרב וידאל אסרף - אופקים, ישיבת אופקים
הרב משה טאוסקי - חיפה, באר העולם
הבה"ח יואל ברוך סלצקי - עמנואל, שפת אמת
יניק וחכים אלי דויטש - בני ברק, באר יהושע
הרב אריה מקיים - אשדוד, כנסת ישראל
הרב אליהו סעדון - ירושלים, יחווה דעת
הבה"ח בעריש ארליך - ירושלים, חכמת שלמה
הרב יצחק יהודה דויטש - ביתר עילית, בינת יששכר
הרב יעקב גולדשמיד - בני ברק, עטרת יהודה
יניק וחכים שלמה פרנקל - בית שמש, רמ"א
הבה"ח משה גר - בית שמש, וויניץ בית שמש
הרב יקותיאל יהודה גבירץ - חיפה, כולל צאנז
הרב יחיאל שיף - ביתר עילית, באיאן
הרב שמואל כץ - ירושלים, שומרי החומות
הרב עמנואל ברוכים - פתח תקווה
יניק וחכים אליעזר טיילור - ירושלים, המסורה
יניק וחכים שמעון גרינולד - ביתר עילית
הבה"ח משה רפאל-כהן - בית שמש, עטרת שלמה

כל הזוכים קיבלו הודעה בתיבה האישית | ברכיסי המתנה נשלחים לבתי הזוכים

כל הלומדים
והנבחרים בימי
ל"ג בעומר יוכלו לשלוח
פתקא טבא

עם שמש ושם אימם בצירוף
הבקשה האישית להזכרה אצל
ציון התנא האלוקי רשב"י זיע"א

אחרי אמירת ספר תהילים ביומא
דהילולא קדישא ל"ג בעומר ע"י שליח
מובחר מרבני 'תורה שבכתב'

למרות המצב הביטחוני
וסגירת שערי הר הק' מירון
נזכה בסייעתא דשמיא לקיים
מעמד תפילה וישועה

עבור רבבות אלפי לומדי
ונבחי תורה שבכתב

ובנוסף:

התקבלה תרומה לעידוד
לומדי התורה ביום ל"ג בעומר

כל הנבחרים בהאי יומא רבא

יכנסו להגרלה מיוחדת
ל"ג זוכים ע"ס 100 ₪

למוזרי ד' הם לומדי

בראשית - אור תורת רשב"י ורש"י

"בראשית, יצורף א"ת רשב"י. ר"ת אור תורת רבי שמעון בן יוחאי, הוא אשר שלחו
אלקים למחיה להאיר עיני ישראל באור תורתו, וככה תתבונן עוד בצירוף אחר:

בראשית, יצורף רש"י בת"א. הסכימו כל החכמים שבדורות שאדונינו רש"י ז"ל
הוא ראש המפורשים, ומן השמים הסכימו על ידו. ובודאי לא במקרה הוא, ונרמז
בר"ת רבינו שלמה יפרש ביאור תורת אמת."

(אגרא דכלה - צירופי בראשית)